

Dosedanji status je škodljiv vsemu učiteljstvu. V go-riškem okraju trpe učitelji, v sežanskem in tolminskem trpe učiteljice, ker ni zadostnega števila tovarišev in tovarišic.

Prav bi bilo, da se pozove tudi omenjeno učiteljstvo, da v istem smislu postopa.

6. Slovenski oddelek c. kr. učiteljskega v Kopru naj se v modernem pedagoškem smislu preustroji in premesti v Gorico. (Daljše utemeljevanje).

7. Podružnica zahteva z daljšim dopisom izpremembo društvenih pravil.

Odbor je vse te predloge obravnaval v svojih sejah in sklenil:

Ad 1. Dasi je učiteljstvo našega okraja že pri c. kr. okrajni konferenci slovesno pribilo, da deluje strogo v zmislu državnega ljudskošolskega zakona, se vendar pošlje stalnemu konferenčnemu odboru dopis, v katerem se istega pozove, da naj z vso odločnostjo pazi na to, da ne bi se ponavljali taki pojavi.

Ad 2. Učiteljska zastopnika v c. kr. okr. šol. svetu naj to zadevo uredita tako, da se ne bo godila v tem oziru nikomur krivica.

Ad 3. Počaka naj se končnega pogreba tega mrtvo-rojenega deteta, potem pa naj deželno učiteljsko društvo skliče zborovanje, kjer se pojasni skrb vseh naših deželnih očetov za učiteljstvo in šolstvo.

Ad 4. Tajnik naj spiše primerno vlogo c. kr. okrajnemu šolskemu svetu v tem smislu.

Ad 5. Naložilo se je učiteljskima zastopnikoma, naj poskrbita v c. kr. okrajnem šolskem svetu, da se izvrše konferenčni sklepi.

Ad 6. Vlogo se je z vsemi pojasnili odposlalo v rešitev deželnemu učit. društvu.

Ad 7. Pri enem prihodnjih zborovanj se dene na dnevni red: »Prememba pravil«.

Zborovalci so te predloge in njih rešitve vzeli z zadovoljstvom v znanje.

Poleg stanovskih listov se je priporočilo v naročitev socijalno revijo »Naši Zapiski«.

Tov. Alojzij Urbančič je priporočal, naj pristopi vsakdo k društvu za gradbo »Učit. konvikta« v Ljubljani z letnim prispevkom 2 K.

Izrekla se je končna še zakvalo »Trgovski in obrtni zadruzi« za brezplačno prepustitev zborovalnih prostorov, in razšli smo se v prijetni zavesti, da smo zopet imeli delaven dan v prilog naši stanovski organizaciji.

Zdaj pa: »Vsi na delo za koncert!« Tajnik.

Istra.

Slovensko učiteljsko društvo za koperski okraj ima svoj letošnji redni občni zbor v Boljuncu dne 18. maja t. l. Začetek ob 10. uri predpoldnem. Kdor bi želel pri istem predavati, naj to čim prej naznani odboru, da se bo mogel pravočasno sestaviti in objaviti dotični dnevni red.

Književnost in umetnost.

Zvonček št. 5. ima to-le lepo vsebino: 1. Pomladne pesmi. Borisov. Pesmi. 2. Naš dedek. Branko Brankovič. Pesem. 3. Po zimi se je kopal. Kompoljski. Povest. 4. Sam. Andrej Rapč. Povest s podobo. 6. Kako sem potoval v Rusijo. Ferd. L. Tuma. Poučni spis. 6. Zdaj sem tiho! V. S. Povest. 7. † Vladika Josip Juraj Strossmayer. Lad. Ogorek. Životopis s podobo v barvotisku. 8. Sivi lasje. E. Gangl. Povest. 9. Za mehurčkom. Podoba. 10. Budnica. Ivo Trošt. Povest s podobo. 11. Zeleni Jurij. F. G. Hrastničan. Povest. 12. Kako je zrasla srajčka na polju. Bogomila. Povest. 13. Pouk in zabava. — Zastavica v podobah. Fr. Rojec. — Zima beži. Anton Kosi. Uglasbena pesem. — Rešitev.

Popotnik. Letnik XXVI. Štev. 4. — Na uvodnem mestu čitamo Henrika Schreinerja spis »Spominski list«,

ki smo ga priobčili tudi mi. — Za njim pride Avgušтина Požegarja znamenita študija »Vplivi dušnih pretresov v domači in javni odgoji«. — Dr. K. Ozvald začenja z umetno metodiško razpravo »Poezija v slovenski uri«. V tej številki obravnava Gregorčičevo »Oljki«. — Fr. Kocbek in M. J. Nerat nadaljujeta svoje poročilo »S I. mednarodnega kongresa za šolsko higijeno v Norimberku l. 1904.« — V »Pedagoških utrin-kih« nas seznanja tovariš Ivan Šega z važnejšimi pojavi na šolskem polju. — »Književno naznanilo« prijavlja knjižni dar »Slov. Šolske Matice« in nekaj drugih novosti. — »Razgled« je zopet bogato založen z zanimivimi drob-tinami in vestmi. — Tudi ta »Popotnikova« številka je v celoti na čast uredniku in sotrudnikom.

Pedagoški Letopis. Za l. 1904. Uredila H. Schreiner in dr. Jos. Tominšek. Natisnili J. Blasnika nasledniki. Vsebina: 1. Pedagoško slovstvo. a.) Verouk. (A. Keržič.) b.) Zgodovina (Jos. Fistravec), c.) Nazorni pouk (Dr. Pribil), d.) Prostorčno risanje (Jos. Schmoranz), e.) Petje (H. Dru-zovič.) — 2. Razpravi: a.) Še nekaj o Kernovi teoriji in o nekaterih drugih slovniških vprašanjih (dr. J. Bezjak), b.) Najnovejša struja o metodi prirodopisnega pouka (J. Kopriv-nik.) — 3. Teme in teze pedagoških poročil pri društvenih in uradnih učiteljskih skupščinah l. 1904. (Sestavljal Jakob Dimnik.) — 4. Poročilo o delovanju »Slovenske Šolske Ma-tice« l. 1904. (Priobčil tajnik Fr. Gabršek.) — 5. »Slovenske Šolske Matice« upravni odbor in imenik društvenikov. —

Kakor je iz tega pregleda razvidno, je prav raznovrstna vsebina. Prebrali in pregledali smo prav natančno vse raz-prave, vendar moramo reči, da nas Letopis ni povse zado-voljil. Glavna napaka Letopisa, ki ga izdaja »Slovenska Šolska Matica« je po našem mnenju pač ta, da se prav nič ne ozira na slovansko pedagoško slovstvo. Zakaj, nam ni umljivo, ali mogoče nalašč ali ne — o tem ne govorimo. Naše mnenje je, da bi se moral Letopis ozirati v prvi vrsti na slovansko pedagoško slovstvo, a potem šele na nemško. Edini knjigi iz slovanskega pedagoškega slovstva sta omenjeni na strani 10, in sicer: Dr. M. Stiglic, Kratka katehetika za bogoslovne zavode i preparandije. V Kralje-vici 1877; in pa: Ferd. Heffler, Metodika za vjerouk u ni-žim pučkim školoma. Zagreb 1903.

Izmed razprav nam najbolj ugaja razprava J. Kopriv-nika, kjer pisatelj res pregledno in zanimivo razpravlja o najnovejši razpravi o metodi prirodopisnega pouka. V tem smislu naj bi bile pisane vse razprave! Načelni nasprotniki smo pa takim razpravam, kakršne so zastopane v I. delu v »Pedagoškem slovstvu«. Čemu li podajati zgodovino po-sameznih panog; ta nam je lahko znana že iz pripravnic. Razprave naj bi bile pisane tako, da bi primerjale zahteve posameznih metodikov oziroma tendence dotičnih knjig. — Iz sedanjih publikacij »Slov. Šol. Matice« nam tudi ni še jasno, na kakem stališču stoji odbor »Slov. Šol. Matice« glede otroškega duševnega obzorja. Zastopa li načela her-bartizma ali načela takozvanih »voluntistov«, katerih glavni zastopnik je znani Paulsen. — Dr. J. Bezjakova razprava bo kaj dobro došla srednješolskim profesorjem, a tudi ljudsko-šolsko učiteljstvo naj je nikar ne prezre, čeravno nima ni-kake prave vrednosti specialno za ljudsko šolo, ker tu da-nes velja načelo: slovno iz ljudske šole!*)

Pri tretji točki naj pa omenimo le mimogrede neke male nekonsekvence. Sestavitelj tega poročila, namreč: »Teme in teze . . .« imenuje do 160. strani vse c. kr. nadzornike kakor tudi poročevalce in poročevalke gospode, oziroma gospodične, a od tu dalje so gospodje samo c. kr. okraj. šol. nadzorniki. Mislamo, da tu lahko pač odpade povsod »gospod« in »gospodična«.

Vestno je sestavljeno tajnikovo poročilo, iz katerega posnemljemo, da so društvu prirasli nanovo 3 ustanovniki in 51 letnikov.

I a
Letni časi. Spevoigra. Dvoglasni in triglasni zbori s samospevi, dvospevi ter z deklamacijami za spremljevanje na klavirju ali harmoniju. Slovenski mladini poklonil A. Kosi. Cena 3 K 20 h. Obljubljena nam je strokovnjaška ocena.

*) Mi nismo tega mnenja!

Knjižnica za mladino. O 29. zvezku »Knjižnice za mladino«, ki prinaša povest »Miludin Oblokar« v Lebanovem prevodu, piše »Domovina«: S tem delom si bo pridobila »Knjižnica za mladino« novih prijateljev, saj je ta povest poleg zanimivega dejanja tudi polna lepih nauk. Opisuje dečka na poti od prvih šolskih let do vstopa v resno, zrelo življenje. Pisatelj opozarja na vse čeri in nevarnosti, ki prete mlademu človeku, da ne zagazi v pogubo, zlasti svari pred pijančevanjem. To knjigo naj bi kupili pedagogi in starši svojim otrokom, zakaj v nji je mnogo zdravega zrna, ki ga vsejejo v deške duše. Knjigo, toplo priporočamo!

Testament. Tak je naslov najnovejši slovenski štiridejanski drami s petjem, ki jo je spisal še mlad, a nadarjen pisatelj, ki se skriva pod psevdimoimenom Otokar Klas. Dasi je vzeta snov iz Kersnikovega romana istega imena, vendar ni to navadna dramatizacija, ki se tesno oklepa izvirnika, ampak je igra sama zase docela samostalno delo. Pevske točke k tej igri je uglasbil naš tovariš gospod Emil Adamič, učitelj v Kamniku.

O delu samem ne mislim reči ničesar, ker je to naloga leposlovnih listov, pač pa je treba osvetliti pripravo k izvajanju te drame. Zlahka trdim, da je bilo najgladkeje in najskrbneje pripravljeno, da igra popolnoma propade. Zadnji čas je, da kar najodločneje poudarjamo, da bi ne smeli nobene slovenske novitete igrati koncem sezije. Prvi pomladni žarki izvabijo ljudi kaj radi po dolgi zimi iz zatohlih sob ven v prenavljajočo se prirodo. In tudi to ni bil morda slučaj, da so izbrali za igro 25. sušec, isti dan torej, ko je bilo skoro vse občinstvo, ki sicer obiskuje naš Talijin hram, s pevci »Glasbene Matice« v Trstu. Ker pa so igralci storili izvečine svojo dolžnost, je igra dobro uspela in morebitne že preračunjene nakane so se ob dobro naštudiranih vlogah igralcev izjalovile. Čul sem tudi, na kar pa polagam mnogo važnosti, da je želelo dramsko oboje za svojo benefično predstavo to igro, dasi je bila odložena za ta večer že druga.

Prav po mačehovsko pa so delali s pevske točkami. Z dvema izkušnjama se pač ne spravlja domača noviteta na oder. Prvotno je bilo prirejeno spremljevanje petja za ves orkester, a dramatični odbor je poslal vso stvar nazaj s pripombo, naj predela skladatelj spremljevanje za mali orkester. Predelanju so milostno dovolili le par dni, dasi je vsa partitura ležala v Ljubljani že nekaj mesecev. Najlepšo pevske točke »Oče naš« pa so kratkoma izpustili. Peli so tako, da bi bilo res bolje, da bi ne peli. Ne da bi poznal razmere, v katerih so pripravljali »Testament«, in brez vpogleda v delo samo, je imel »Slovenčev« poročevalec drzno čelo, oceniti pevski del te igre tako-le: »Prav lahko bi tudi pogrešali godbene točke, saj naše gledališče vendar ni kak »Versuchskanninchen« za debutiranje bodočih glasbenikov«. In res, pri reprizi so izpustili vse pevske točke. Zlobni omeni »Slovenčevega« poročevalca je treba povedati, da je gospod E. Adamič zlasti po »Novih Akordih« do dobra znan našemu muzikaličnemu svetu in je kot tak na prav dobrem glasu. Hvaležni mu moramo biti prav od srca že za marsikatero ljubko skladbo. Če bi pa res ne bile njegove pevske točke v »Testamentu« dovolj zrele za izvajanje in če bi bile res tako pomanjkljive, tedaj je bila dolžnost merodajnih faktorjev, da bi opozorili skladatelja še v pravem času, naj se izpusti v igri pevska partija. Toda temu ni bilo tako. Pisec teh vrst je videl, se vglobil in tudi večkrat preigral te zборе še v rokopisu in reči mora, da so mu ugajale tako glede melodije in izvirnosti, kakor zlasti glede narodnega tona, ki veje iz teh lepih zborov in katerega je pogodil skladatelj tako srečno. Sicer pa se je gospod E. Adamič sam že prej zasigural s tem, da je dal delo kritično pregledati nekaterim našim priznanim glasbenikom, ki so izrekli skladatelju za to delo laskavo priznanje in svoje posebne čestitke. Najvažnejša naloga vsake intendantce bi morala biti pač ta, da posveča zlasti domačim izvirnim igram vso paznost, da se igra kolikormožno dostojno uprizori. S polnim pravom smejo to zahtevati od nje tako pisatelji kakor skladatelji, to je pa tudi najmanj, kar more izsiliti gledališče obiskujoče občinstvo od mož, ki jim je poverjeno vodstvo gledališča. Naj dobe ti nasveti poslušna ušesa!

R.

Razdelitev učne tvarine nazornega nauka v zvezi s čitanjem za I. šolsko leto po »Začetnici«. (J. Koprivnik in G. Majcen), za II. in III. šol. leto po čitanki »Drugo berilo in slovnica.« Sestavil K. Marschitz, nadučitelj. Založila »Zvezna trgovina« v Celju. 1905. Tisk »Zvezne tiskarne.« — Ta pregledna in razumno sestavljena razdelitev bo izvrstno služila učiteljstvu, ki rabi pri pouku zgoraj navedene knjige. — Delu se pozna, da ga je sestavil izvežban šolnik. C. 30 h.

Vestnik.

† **Fran Rakuša.** Dne 25. pret. mes. je umrl v bolnici v Trstu g. Fran Rakuša. Pokojnik je bil rojen v Cvetkovcih na Štajerskem l. 1859. Po absolviranih učiteljskih študijah je služboval na Humu, pri Sv. Bolfanku, v Dobovi pri Brežicah in naposled v Trstu na Ciril-Methodovi šoli. Zadnje čase je služboval pri »Tržaški hranilnici in posojilnici« kot kontrolor. Deloval je tudi na slovstvenem polju. Razen člankov, ki jih je napisal za razne liste, je objavil tudi samostojna dela: »Domoznanstvo ormoškega okraja«, »Je zmota kratka, dolg je kes«. Njegovo najznamenitejše delo pa je »Slovensko petje v preteklih dobach. Drobstinice za zgodovino slovenskega petja«. — Pokojnik je za to knjigo mnogo žrtvoval, ker jo je izdal z ilustracijami, kar ga je stalo mnogo truda in stroškov. — N. p. v m.l.

Častni občan. Občinski zastop v Tomaju je imenoval za častnega občana tamošnjega nadučitelja Ant. Benigerja, in sicer ob štiridesetletnici njegovega službovanja. Od tel. 40 let deluje nadučitelj Beniger 33 let v tomajski občini.

Učiteljska vest. Suplentinja na štirirazrednici v Cerknici gđe. Antonija Hribarjeva je postala provizorična učiteljica na tej šoli.

Hroščevo leto. Znano je, da je hroščevo leto velika nesreča za kmeta, a velika nesreča je tudi za učiteljstvo. In ravno letos je tako leto. Pred nekoliko leti je trpinčila učiteljstvo mačka, letos mu lezejo za vrat — rjavi hrošči. K formalnim stopnjam in k drugim modrostim so prilezle sedaj še razne živalce, ki naj dvignejo učiteljeve pedagoške znanosti in metodiške spretnosti. Ne tresejo se sicer gore, da bi se rodila miš, a trepečejo pred seciranjem rjavi hrošči in gledajo z vsemi svojimi sestavljenimi očmi, kako se rodevajo iz njih — učne slike! Prosimo, to je popolnoma resno! Tukaj in tukaj izdeluje v vsem obsežnem okraju vse učiteljstvo biografijo slovečega rjavega hrošča do tretjega kolena nazaj. »Rjavi hrošč!« tako gre od ust do ust, iz doline v breg, od zemlje do neba. Pripravljati se morajo veliki dogodki, ker je stopil v ospredje rjavi škodljivec, ki je začel menda glodati na živem drevesu kranjskih pedagoških modric. Ako nas ne vara spomin, smo že brali učno sliko o rjavem hrošču, natisnjeno v zbirki učnih slik, ki jo je vidiral c. kr. okr. šol. nadzornik, in je torej brez dvoma vzorna v vsakem detajlu. Ali v tistem okraju imajo rjavi hrošči nemara drugačne strice in tete, zato ne smejo njih življenjepisa kolportirati preko meje domače dežele! Zatorej treba novih biografov, ki tirajo ubogo žuželko po torturnici formalnih stopenj, da ne bo kmalu poznala — same sebe! In drugič ni tudi v sedanjih časih nikjer na božjem svetu važnejšega in aktualnejšega šolskega vprašanja, ki bi se dala o njem izpregovoriti pametna beseda pri uradnih učiteljskih skupščinah: sedaj lezemo polagoma kdovekam v znamenju — rjavega hrošča. A gospodje naj nam dovolijo skromno opazko, da se nam zdi to znamenje jako slabo. S to malovažno in sila suhoparno nalogo greše na inteligenco učiteljstva in postavljajo uradne skupščine v luč šablonskega in malenkostnega. O referatih za okrajne skupščine smo že govorili, a kakor se kaže, so preslišali naš glas. Saj nam kaže ta slučaj, da so poklicani gospodje veliki v malenkostih in da se boje drugih, važnih vprašanj. In še nekaj! Kdor bo izbran, da demonstrira s svojim rjavim hroščem, bo imel neprijeten občutek, da se učiteljstvo dolgočasi in da se dolgočasijo tudi učenci, saj jih vendar ne more zanimati obravnava rjavega hrošča, ki se veseli svojega življenja le meseca maja, ako jih maltretujejo z njo koncem junija ali začetkom julija. Našim velikim šol-